

editörlerinden / from the editors

Çocuk Edebiyatı ve Kütüphaneler

Çocuk edebiyatı, ülkemizde ve dünyada her önemli konuda olduğu gibi farklı meslek grupları ve bilim alanlarının sahiplendiği konu başlıklarındandır. Bazı yazarlar, öğretmenler ve edebiyatçılar konuyla yakından ilgilenirken; kütüphaneciler de en az bu meslek grupları kadar çocuk edebiyatı ile yakından ilgilenmektedirler. Kütüphanecilerin konuya ilgileri ve bu bağlamda geliştirdikleri bilimsel literatür ile veriler anılan bütün diğer meslek gruplarının değerlendirmelerinden farklı ve kendi alanına özgüdür.

Geleceğin sağlıklı okurları; sanatla ilgilenen, estetik değerleri gelişmiş, eleştirel düşünebilen, başka kültürlere ve farklılıklara insanca yaklaşabilen bir gençlik, ancak söz konusu kitlelerin doğru bir okuma stratejisi ve doğru okuma listeleriyle buluşabilmeleriyle mümkündür. Burada sözü edilen herkese kendi düşünce ve kendi dünyalarına göre okuma listeleri sunmak değil, çocuğun yaşı, bilgisi, yetenekleri, ilgi ve genel kültürünün gelişme düzeyi doğrultusunda kaynaklarla onları buluşturabilmektir.

Çocukların kişiliklerinin oluşum ve gelişim sürecinde yakınlarında ve çevrelerinde gördükleri rol modeller kadar çağımızda daha çok görsel işitsel kaynaklardan benimsedikleri rol modeller vardır. Ancak gerek görsel ve işitsel kaynaklardan elde ettikleri rol modeller gerekse diğer örnekler açısından en yaratıcı kaynak çocuk edebiyatının onlara sundukları karakterlerdir. Çocuklar için kitap ve bilgi kaynakları seçiminde, onların yaşlarına uygun olmayan, taraflı, nesnellikten ve dünya gerçekliğinden uzak bilgi ve yönlendirmelerle karşılaşmamaları, onlar için uygun ve sağlıklı olanı belirleyecek ölçütler daha çok kütüphanecilerin mesleki bilgi ve beceri sınırları içindedir. Öte yandan günümüzde yaratıcı düşünce için bilgi merkezlerinde özel yerlerin açılması ile birlikte zaten bu konudaki bilgi ve etkinlikler de kütüphane ve kütüphanecilerin alanlarına doğru taşınmaktadır.

Bu sayıda tematik olarak bilinenden farklı bir biçimde ele alınan “çocuk edebiyatı” kavramı, başta eğitimciler olmak üzere konunun bütün ilgililerine farklı değerlendirmeler katabilecek üç ayrı yazı ile ele alınmıştır. Kuşkusuz üç makale ile ele alınarak çözümlenecek bir alan olmayan “çocuk edebiyatı” için bu tematik sayı bir ilk, bir başlangıç çalışma sayılabilir. Yeni çalışmalar üzerine bu konudaki tematik sayılar devam edecektir.

Mehmet Kemal Sevgisunar, “**Günümüzde Çocuk Edebiyatı ve Gerçeklik**” başlıklı makalesi ile çocuk edebiyatına farklı bir perspektif sunmaktadır. Yazar, çocuğun sağlam bir kişilik ve zengin bir iç dünyası kazanmasında, doğru/nesnel bilgilenmenin önemini ifade ederken bir tehlike sinyaline de dikkati çekmektedir. Şöyle ki, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkardığı elektronik/dijital ortam ve ilişkiler ağında, söz konusu bu ağ ve ortamların neredeyse araç değil amaç

editörlerinden / from the editors

durumuna getirilmesi, çocuğun içinde yaşadığı toplumsal ve kültürel yaşam/ gerçeklikler/deneyimlerden kopuşuna işaret edebilmektedir. Böyle bir konumda, çocuk edebiyatının işlev, rol ve sorumlulukları da ağırlıklı olarak öne çıkmaktadır. Yazarın, “çocuğun ‘birey’ olma sürecinde yardımcılarından biri edebiyatsa, edebiyatın asıl evi de ‘kütüphane’lerdir. Gerçeklikler insanları kütüphanelerde bekler” ifadeleri, çocuğu bu yönde destekleyecek en önemli kurumlardan birisinin kütüphane olduğunu göstermektedir.

Ayşenur Güneş ve Fatih Güneş “**Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Çocuk Kütüphaneleri**” başlıklı çalışmalarında, model olarak aldıkları Jean Piaget’in bilişsel gelişim evrelerinin ışığında çocuklar için kitap ve benzeri materyal seçiminde çocuk kütüphaneleri ve kütüphanecilerinin rol ve sorumluluklarının altını çizmektedir. Yazarlara göre, günümüz koşullarında daha çok akıllı telefon, internet vb. araçlarla meşgul olan çocuklar, geleneksel oyun ve oyuncaklardan uzaklaştıkları gibi kitapların dünyasından da uzaklaşmaktadır. Çocuklara kitap sevgisini vermek, onları kitaplarla buluşturmak için özel mekân, araç ve gereçlerin kullanılması; bu süreçlerde eğitimciler ile kütüphanelerin/kütüphanecilerin sorumluluk alması, yazarların önemle üzerinde durduğu konudur.

Güler Demir, “**La Fontaine’in ‘Ağustos (Cırcır) Böceği İle Karınca’ Adlı Fablının Çocukların Algıları Üzerindeki Etkisi**” adlı makalesinde, makaleye başlık olan söz konusu fablın yaşları 7-9 arasında değişen çocuklar üzerindeki etkilerini analiz etmiş ve yaptığı alan çalışması sonucunda, fablda kullanılan karakter betimlemelerinin çocuklarda önyargılı bakış açılarını biçimlendirebildiğini ortaya koymuştur. Yazarın fabl karakter ve içeriklerinin ön yargılara yol açabileceği varsayımı (ki uygulamalı çalışma da bunu desteklemiştir) aynı zamanda çocukların soyutlama becerilerini, okuma alışkanlığını beslediği ve düş güçlerini zenginleştirdiği varsayımı ile çelişmemektedir. Önerilen durum çocukların düş dünyasına zenginlik katan, keyifle okumalarını sağlayan fablların karakterleri hakkında (doğa, hayvanlar vb.) çocukların doğru biçimde bilgilendirilmiş olmasıdır. Bu bilgilendirme, çocukların yanılgıya düşmelerini engelleyecek, fabllardaki insanbiçimcilik aracılığı ile yapılan kurgulamaların farkındalığı ile beraber soyutlama becerilerini geliştirecektir. Nitekim çalışmada fablda yer alan karakterlere ilişkin gerçek bilgilerin çocuklara aktarılması sonunda kendilerine tekrar test uygulanan çocuklarda görülen yüksek oranlardaki algı değişimi, bilinçli bir eğitim ve yetişkinlerin kılavuzluğunun önemini ortaya koymaktadır.

Dünyanın hızla değiştiği günümüzde klasik sayılabilecek konu başlıklarının güncel ve teknik perspektiflerle yeniden ele alınarak incelenmesi konunun güncellenmesi ve gündeme uyarlanması açısından yararlı olacaktır.

Mehmet Kemal Sevgisunar - Güler Demir